

Pravda Na Kosovu U Zakasnjenju

Author: IWPR

Kosovo predstavlja pravni vakum, sa nesigurnim zakonima, sudijama koje su odsutne i lose opremljenim sudnicama. Zlocini se ne kaznjavaju, sudjenja se odgadjaju i gotovo je citav pravni sistem postao ispolitizovan.

Gotovo pola godine nakon ulaska NATO trupa u Kosovo, medjunarodna zajednica se jos bori za uspostavljanje osnove sudskog sistema. Nedovoljna sredstva, birokratski lavirinti, institucionalno rivalstvo i nedostatak kvalifikovanog osoblja komplikuje vec tezak zadatak donosenja pravde u ovu posleratnu sredinu.

Jedan jedini Okruzni sud koji funkcioniše tek je završio sa dva sudjenja. Mnogi zlocini kao sto su namerno podmetanje pozara i ubistva se ne kaznjavaju. Ne postoji civilni sudovi nigde na Kosovu koji bi se bavili aktivnostima koje nisu kriminalne prirode. Jasno je da se pojedini kriminalni elementi uspostavljaju u pojedinim krajevima Kosova, neki od njih su povezani sa snagama bivše Oslobođilacke vojske Kosova (OVK).

Osnovna krivica je u misiji Ujedinjenih Nacija na Kosovu (UNMIK), koja ima zadatak da pokrene citav sistem, od policije do zatvora. Sudovi nemaju osnovnog materijala, sudije imaju apsurdno male i sporadicne plate, cak se i kopije novih zakona koje donosi UNMIK ne dostavljaju kako treba unutar samog Kosova onima ciji je zadatak da ih sprovedu.

Osnovni problem je u oklevanju zapadnih vlasti da omoguće dovoljno sredstava za ovu misiju. Medjutim, finansijske brige ne predstavljaju jedini problem.

"Ne treba novac za sve stvari", kaže Ethem Rugova, glavni sudija koga je naimenovao UNMIK u prizrenskom Okruznom sudu. U pitanju je, kako on kaže, nedovoljna informisanost medjunarodnog osoblja kao i njihova sporost.

"Oni su ovde dobro placeni i nisu zainteresovani da privedu kraju posao jer ce morati da se ubrzo vrate kuci", kaže Rugova. "Kako bi se drugacije objasnila njihova sporost?"

Do sve vecih razmirica izmedju lokalnih pravnika i UNMIK doslo je ubrzo posto je Kouchner stavio svoj potpis na odredbu koja se odnosila na primenjivanje zakonskih mera na Kosovu.

Potpisana 25.jula, odredba broj 1 navodi da ce se zakon "koji je bio na snazi pre 24.marta 1999.godine jos uvek primenjivati na Kosovu", dok god nije u sukobu sa standardima medjunarodnih ljudskih prava, ili sa rezolucijom UN, broj 1244, kojom je Kosovo stavljeno pod medjunarodnim vojnim i administrativnim protektoratom.

UN tumace ovu odredbu zakona kao nastavak primene srpskog krivicnog zakona i jugoslovenskog sudskog postupka koji je vazio na Kosovu pre pocetka NATO bombardovanja 24.marta.

Iako je tumačenje UNMIK u skladu sa medjunarodnim pravom, propust da se kategoricki potvrdi o kom se zakonu radi otvorilo je vrata albanskim advokatima da tvrde da UNMIK treba da podrži stari krivicni zakon na Kosovu koji je vazio do 1989.godine, kada je pokrajini oduzeta automnost.

Termin, "pre" neki albanski advokati navode, znači bilo šta pre 24. marta. Za njih, srpski zakon je neustavno nametnut, diskriminativan u odnosu na Albance i simbol decenije ugnjetavanja.

Neke novoimenovane sudije prete da će dati ostavku. Jedan sudija iz Prizrena, A. Krasniqi, rekao je da UNMIK nametanjem srpskih zakona na Kosovo "ozakonjuje srpsku okupaciju Kosova".

Ovo sporno pitanje kulminiralo je 15. avgusta u susretu između Kouchnera i novimenovanih sudija i tuzilaca. Na ovom sastanku Kouchner je popustio zahtevima da ne dodje do nametanja srpskih zakona i stoga je protivrecio sopstvenoj zakonskoj odredbi. Sto je važnije, pravni eksperti zaključuju da je dozvolio albanskim pravnicima da ispolitizuju sudski proces.

Postoje samo male razlike između kosovskog i srpskog kaznenog zakona, kako priznaju albanski advokati, pitanje je pre simbolično nego političko.

Dok ne dodje do razvoja novog krivičnog zakona, što bi moglo da potraje najmanje mesecima, zbrka oko zakona koji će se primenljivati pravi vakuum u kosovskom zakonskom sistemu.

U nekim slučajevima vojnici KFOR-a i policija UNMIK primenjuju jednu vrstu procedure, dok sudovi primenjuju drugu. Neki zločini nisu predviđeni u kosovskom zakoniku, kao što su ratni zločini, tako da čak i albanske sudije moraju primenljivati srpske i jugoslovenske zakone.

Čak i da se postigne saglasnost po pitanju zakona, sudovi neće biti u poziciji da normalno funkcionišu. Od polovine novembra, UNMIK je naimenovao 41 sudiju i 14 tuzilaca u pet okruga Kosova i jedan Ad Hoc Visi Sud. Međutim, sedam novih srpskih sudija dalo je ostavku odmah posle naimenovanja.

Od preostalih sudija i tuzilaca, 42 su Albanci, četiri su Goranci, jedan je romske i jedan je turske nacionalnosti. Kosovo je pre rata imalo oko 650 sudija i tuzilaca, iako je opšte prihvaćeno uverenje da je taj broj uvećan.

Nijedan od novoimenovanih ljudi ne radi u prihvatljivim uslovima. Sudovi i tuzilačke kancelarije nemaju osnovnog materijala, kao što je papir, a da ne govorimo o kompjuterima. Kada su se srpske vlasti povukle sa Kosova, one su uzele sve što je bilo vredno, uključujući i sudske fascikle za poslednjih deset godina.

Od polovine novembra, UNMIK je omogućila minimalne zalihe u nekim od pet Okružnih sudova. Tuzilačka kancelarija u Peci, na primer, ima jednu masinu za kucanje, nema telefona i krov prokisnjava. Novoimenovani glavni tuzilac Flamur Kelmendi, koji je 1989 otpušten sa posla zajedno sa svojim albanskim kolegama, mora upravljati okrugom u kome živi preko 450 hiljada ljudi, sa sporadičnom električnom strujom i vodom.

Jos više začudjuje isplata ličnih dohodaka koju organizuje UNMIK. Do izmene budžeta doći će u januaru, kaže UNMIK, sa većim platama i boljim zalihama. Do tada tuzioci i sudije dobijaju oko 350 maraka mesečno (oko 180 dolara) i većina od njih je do sada primila samo dva meseca plate. Kao kontrast, strazar u stabu UNMIK prima 1,100 nemackih maraka.

Međutim, mnogi se problemi ne mogu rešavati bez dodatnih sredstava. UNMIK jos uvek ne izdaje službene novine u kojima bi se objavljivale nove Kouchnerove odredbe, sto mesecima koci sirenje ovih odredba. Institucionalno rivalstvo i poklapanje odgovornosti između UN i Organizacije za bezbednost i kooperaciju u Evropi (OSCE), dva tela koja su u okviru UNMIK zaduzena za sudstvo, jos vise komplikuje problem.

Na sudovima ne postoji obezbedjenje. Prizrenski sud bio je pljackan tri puta do sada i na jednom od dva sudjenja koja su se do sada odrzala, porodica optuzenika samo sto nije izazvala nemire kada je procitana kazna od cetrnaest godina zatvora.

Od polovine novembra, oko 250 ljudi je pritvoreno u objektima vojnih zatvora u pet okruznih oblasti Kosova. Uslovi pritvora bolji su nego sto su bili pod srpskom vladom, kazu albanski advokati. Pritvorene mogu posecivati predstavnici Crvenog krsta i OSCE.

Medjutim, jos uvek ne postoje uslovi za maloletnike i dusevno rastrojene.

Od ljudi koji se nalaze u pritvoru, cetrnaest je optuzeno za ratne zlocine, tri od njih su romske nacionalnosti, a ostali su Srbi. Ukoliko kao sto sad izgleda dodje do sudjenja njima na Kosovu, a ne u Hagu, postoji ozbiljna zabrinutost da nece doci do postenog sudjenja. OSCE predlaze da se dovedu medjunarodne sudije.

Do sada su dvadeset i dva kriminalna sudjenja pocela u Prizrenu, jedinom Okruznom sudu koji trenutno ima porotnike potrebne za sudjenje. Zakonska klauzula predvidja da osoba pod istragom mora biti izvedena pred sud u roku od sest meseci od hapsenja i da pripadnici policije koji su ucestvovali u ovom slucaju moraju dati izjave istraznom sudiji. Ovo ce biti tesko sprovesti kada su u pitanju vojnici KFOR ili policija UNMIK koji mogu dobiti premestenje van Kosova pre nego sto slucaj dospe na sud-sto je jos jedna prepreka koja ce odugovlaciti proces pravde na Kosovu.

Fred Abrahams je visi istrazivac sa Balkana za organizaciju "Human Rights Watch".

Location: [Balkans](#)
[Macedonia](#)
[Albania](#)
[Serbia](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/pravda-na-kosovu-u-zakasnjenju>